

Student Filozofskog fakulteta u Zagrebu
A student of the Faculty of Philosophy in Zagreb

Prof. dr. Milan Prelog (1919–1988)

Biografija

Milan Prelog rodio se 19. lipnja 1919. u Osijeku. Od kraja iste, 1919. godine živi u Zagrebu, gdje od 1926. do 1930. pohađa osnovnu školu, a od 1930. do 1938. realnu gimnaziju.

Studira povijest umjetnosti i klasičnu arheologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu od 1938. godine, s prekidom za vrijeme rata, kad od 1943. do oslobođenja sudjeluje u NOVJ.

Diplomirao je 30. lipnja 1944 (diploma priznata 31. listopada 1945) na XXV. grupi nauka: A – Historija umjetnosti i kulture, B – Narodna historija, C – Opća historija i talijanski jezik.

Od 1. siječnja 1946. do 1. siječnja 1947. djeluje kao kustos Muzeja NOB Povijesnog muzeja u Zagrebu.

Predavao je historiju umjetnosti i teatra kao nastavnik na Zemaljskoj glumačkoj školi u Zagrebu, a od 6. veljače 1946. privremeno je premješten na mjesto nastavnika povijesti na Gimnaziji maršala Tita u Zagrebu. Postavljen je za referenta Odjela za kulturu i umjetnost Ministarstva prosvjete NRH 1. ožujka 1947.

Rješenjem Komiteta za naučne ustanove Sveučilišta i visoke škole u Zagrebu postavljen je za asistenta na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1. siječnja 1948, a za predavača na katedri za historiju umjetnosti i kulture 15. prosinca 1950.

Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu doktorirao je 16. listopada 1951. obranivši *disertaciju* po naslovom: *Prilog analizi razvoja srednjovjekovne umjetnosti u Dalmaciji* (komisija: Grga Novak, Miho Barada, Andre Mohorovičić, Grga Gamulin).

Od 1. siječnja 1952. istodobno je honorarno vršio dužnost direktora Konzervatorskog zavoda NRH u Zagrebu. Zbog dosljednoga principijelnog stava za očuvanje integriteta ekosistema slapova Krke 1954. podnosi ostavku na dužnost direktora Konzervatorskog zavoda. Od 1951. objavljuje u dnevnoj, periodičnoj, stručnoj i znanstvenoj štampi te na radiju i pro-

gramima TV radove iz područja povijesti umjetnosti, urbanizma i zaštite spomenika kulture.

Obranio je habilitaciju za »venia docendi« 14. lipnja 1957. s temom: *Poreč, historijski razvoj grada i njegovi spomenici* (komisija: France Stele, Svetozar Radojčić, Grga Novak).

Izabran je i postavljen za privatnog docenta na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 21. siječnja 1958.

Na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta najprije je od 1948. godine predavao kolegije iz predmeta Povijesti umjetnosti naroda FNRJ, a od 1959. godine preuzeo je i reorganizirao kolegij Opće povijesti umjetnosti srednjeg vijeka. Uveo je u nastavu povijesti umjetnosti poseban predmet: Ikonografija, a 1957/58. držao je predavanja iz Teorije likovnih umjetnosti. Izabran je za izvanrednog profesora 29. lipnja 1962, a redovnim profesorom postao je 13. listopada 1972. Održavanjem predavanja iz slobodnog kolegija *Urbanizam*, koja je započeo 1969. godine, prof. Prelog je prvi u Jugoslaviji utemeljio nastavu *Povijest naselja* na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

U okviru studija III. stupnja na Filozofskom fakultetu, u smjeru povijesti umjetnosti, bio je mentor za područja: *Romanička umjetnost u Hrvatskoj*, *Gotička umjetnost u Hrvatskoj*, *Naselja i gradovi u Hrvatskoj*, *Povijest urbanizma u Hrvatskoj*. U nekoliko navrata bio je pročelnik Odsjeka za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Bio je suosnivač *Instituta za povijest umjetnosti* (1961) pri Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je od samog osnutka vodio i organizirao znanstvenoistraživački rad u području srednjovjekovne umjetnosti, te studijska istraživanja urbanih aglomeracija jadranskog područja. Razvijajući metodu dokumentarne arhitektonske obrade, postavio je temelje suvremenom interdisciplinarnom pristupu analize i vrednovanja povijesnih urbanih jezgri. Na početku šezdesetih godina pod njegovim vodstvom započeta su u Institutu istraživanja u nizu starih gradova na Jadranu, koja su rezultirala znanstvenom i dokumentarnom obradom povijesnih jezgri gradova: Poreč, Plomin, Bale, Gračišće, Lovreč, Rovinj, Novigrad, Umag, Buje, Grožnjan, Cres, Krk, Rab, Hvar, Korčula, Orebići, Ston, Su-

Prilikom dodjele nagrade »Božidar Adžija«. Slijeva: dr. Vanda Kochansky-Devidé, prof. Milan Prelog, predsjednik komisije, Biserka Osrečki, prof.
Presenting the »Božidar Adžija« award (from left dr. Vanda Kochansky-Devidé, dr. Milan Prelog – president of judging committee, Biserka Osrečki)

Hommage dr. Ljubi Karamanu prigodom stogodišnjice njegova rođenja, Društvo sveučilišnih nastavnika, Zagreb, lipanj 1986. Slijeva: dr. Tonko Maroević, akademik Kruno Prijatelj, prof. Milan Prelog, prof. Radovan Ivančević, mr. Jagoda Marković
An Hommage to dr. Ljubo Karaman – on the occasion of the 100th anniversary of his birth, June 1986. (from left dr. Tonko Maroević, dr. Kruno Prijatelj, dr. Milan Prelog, dr. Radovan Ivančević, mr. Jagoda Marković)

durad, Luka Šipanska, Lopud, Cavtat, Pelješac, Dubrovnik, dubrovačka regija i dr. Na temelju tih ekipnih i terenskih istraživanja znatno se proširio broj istraživača usmjerenih na proučavanje i zaštitu povijesnog i graditeljskog nasljeđa na području čitave Hrvatske. Tijekom četvrt stoljeća profesor Prelog je osposobio generacije stručnjaka za suvremeni pristup zaštiti kulturne baštine i prostornih vrijednosti. Prelogova metoda dokumentarne obrade povijesnih urbanih aglomeracija uzorno je primijenjena na primjeru grada Dubrovnika (objavljena u Radovima IPU, 1-2, 1972), što se pokazalo temeljnom podlogom prilikom upisa toga grada u Unescov registar svjetske kulturne baštine (1979).

Praktična primjena Prelogovih znanstvenih metoda i rezultata istraživanja povijesnoga graditeljskog nasljeđa na Jadranu došla je do izražaja šezdesetih godina, kad započinje njegova kompleksna aktivnost vezana uz zaštitu i prostorno uređenje jadranskog područja. Sudjeluje (često i s ekipom istraživača iz Instituta) na izradi regionalnih i prostornih planova (Prostorni plan Istre, kotar Puła, 1964; Regionalni prostorni plan područja općine Dubrovnik, 1965; Regionalni plan Južni Jadran, 1966. itd.; vidi: Bibliografija M. Preloga, u ovom broju Radova). Bio je član matične grupe za izradu programa makroprojekta »Prostorno uređenje Jugoslavije« 1969.

Od 1965. do 1974. bio je predstojnik Odjela za naselja i urbanizam u Institutu za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu. Od 1969. bio je član direktorija postdiplomskog studija »Urbanizam i prostorno planiranje« u organizaciji Instituta za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu i Arhitektonskog fakulteta u Zagrebu. Sudjeluje u izradi plana i programa postdiplomskog studija. Na postdiplomskom studiju Fakulteta ekonomskih nauka u Zagrebu predavao je predmet: Politika ekonomskog razvoja i metode analize.

Bio je zamjenik generalnog komesara i jedan od autora izložbe »Umjetnost na tlu Jugoslavije od prethistorije do danas«, održane 1971. u Parizu i Sarajevu.

Od 1971/72. bio je voditelj Centra za postdiplomski studij Sveučilišta u Zagrebu sa sjedištem u Dubrovniku (Kulturna povijest istočne obale Jadrana).

Kao direktor Instituta za povijest umjetnosti (koju je dužnost vršio od 1972) sudjelovao je u reorganizaciji Instituta i njegovoj integraciji s Institutom za hrvatsku povijest, Institutom za arheologiju i Institutom za povijest filozofije u Centar za povijesne znanosti (danas Institut za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu) tijekom 1974. i 1977. godine. Bio je i direktor Centra u jednom mandatu 1978-1980, dok je sve ostalo vrijeme obavljao dužnost predstojnika Odjela za povijest umjetnosti. Kao prvi predsjednik Savjeta za zaštitu spomenika kulture Hrvatske zaslužan je za niz podzakonskih akata kojima se regulira ova djelatnost u SR Hrvatskoj.

Kao predstavnik Jugoslavije sudjelovao je u radu Unescova komiteta i pridonio da se u popis svjetske kulturne baštine uvrste najznačajniji spomenici i spomeničke ili prirodne cjeline Jugoslavije. Nakon katastrofalnog potresa 1979. godine u Dubrovniku, profesor Milan Prelog upućuje ekipu stručnjaka iz Instituta za povijest umjetnosti na procjenu štete, neprekidno dalje koordinira istraživačke radove koje vrši Institut na obnovi dubrovačkih spomenika i ima savjetodavnu ulogu u davanju smjernica za njihovu sanaciju, obnovu i prenamjenu. Bio je član Odbora za obnovu Dubrovnika i član Stručne savjetodavne komisije za obnovu Dubrovnika Sabora SR Hrvatske.

Predsjedavao je Projektnom savjetu humanističkih znanosti SIZ-a za znanstveni rad SRH od 1981. do 1986. Bio je član grupe znanstvenih eksperata Komiteta za znanost, tehnologiju i informatiku SRH.

Od 1981. bio je neprekidno koordinator znanstvenoistraživačkog projekta »Istraživanja umjetničke baštine SRH«: u Institutu za povijest umjetnosti inicirao je rad na umjetničkoj topografiji spomenika i koordinirao projekt »Umjetnička topografija Koprivnice – izrada konkretnog modela« (1982-1984); koordinirao je prioritarno regionalno istraživanje »Analiza građevinske jezgre Šibenika, I. faza«.

Bio je odgovorni urednik za redakciju SR Hrvatske u Likovnoj enciklopediji Jugoslavije; odgovorni urednik sinteze povijesti umjetnosti u Hrvatskoj (knj. 1. »Barok u Hrvatskoj«), te

U društvu s bratom dr. Vladimirom Prelogom, kemičarom i dobitnikom Nobelove nagrade
Professor Milan Prelog with his brother dr. Vladimir Prelog, a distinguished chemist and winner of the Nobel prize

U šetnji Varaždinom zajedno s dr. Senom Gvozdanović, arhitektom Stjepanom Planićem i suprugom Snješkom Knežević
Walking through Varaždin with his wife Snješka Knežević, dr. Sena Gvozdanović and the architect Stjepan Planić

odgovorni urednik periodičnih i monografskih izdanja Instituta.

Vršio je brojne društvene i političke funkcije: bio je poslanik Savezne skupštine SFRJ od 1964. do 1969; član Komisije za idejna pitanja CKSKJ od 1971. do 1974, član Komisije za idejna pitanja CKSKH od 1971. te član Savjeta Republike SR Hrvatske. Bio je član Komisije za dodjelu republičke nagrade za životno djelo i Komisije za nagradu »Božidar Adžija«.

Za izuzetan znanstveni, stručni i društveni doprinos primio je niz priznanja:

- Spomen-povelju Hrvatskog arheološkog društva
- Republičku nagradu za životno djelo, 1980.
- Nagradu Saveza društava konzervatora Jugoslavije za 1983. godinu
- Oktobarsku nagradu u spomen oslobođenja Dubrovnika, 1983.
- Povelju grada Dubrovnika, 1985.
- Povelju grada Zagreba u čast oslobođenja, 1985.

Za društveno-politički rad primio je najviša odlikovanja.

Kao redovni profesor Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. Milan Prelog umirovljen je 1979. godine, što ga nije sprečavalo da sve do svoje smrti obavlja dužnost honorarnog predstojnika i rukovodi znanstvenim istraživanjima Odjela za povijest umjetnosti Instituta za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Kompleksnom ličnošću sveučilišnog profesora, istraživača, koordinatora znanstvenog rada, konzervatora i urbanista, profesor Milan Prelog ostvarivao je na Institutu izuzetnu sintezu povezivanja znanstvenog rada s operativnim djelatnostima u neposrednoj praksi zaštite spomenika i prostornog planiranja. Primjerno provodeći u život integraciju znanstvenog i nastavnog rada, ostavio je neizbrisiv trag i utro put budućim generacijama za razvoj povijesnoumjetničke discipline u instituciji kojom je rukovodio više od petnaestak godina.

Umro je 25. kolovoza 1988. u Zagrebu.

Uredila: Ivanka Reberski

Napomena

Za izradu ove biografije koristili smo sljedeće izvore: podatke iz osobnih dokumenata prof. dr. Milana Preloga što ih je za ovu svrhu sredila njegova supruga prof. Snješka Knežević, na čemu joj najtoplije zahvaljujemo; – Biografiju i Izvještaj Komisije za izbor dr. M. Preloga u zvanje redovnog profesora Vijeću Filozofskog fakulteta u Zagrebu (od 23. II. 1972); – Anketni list o znanstvenoistraživačkim kadrovima u SRH, Republičkog savjeta za naučni rad SRH; – Obrazloženje prilikom dodjele nagrade u Prištini 18. 4. 1984 (I. Maroević, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, 8-9, 1982/83, str. 5); – ostalu arhivsku dokumentaciju Instituta za povijesne znanosti Odjela za povijest umjetnosti.